सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५ र सूचनाको हक सम्बन्धी नियमावली, २०६५ को नियम ३ बमोजिम सार्वजनिक गरिएको

स्वतः प्रकाशन
(Proactive Disclosure)

२०८१ चैत्र देखी असार मसान्त सम्म तथा

आ.व. २०८१/२०८२ को वार्षिक अवधिको समिक्षा सहित

लुम्बिनी प्रदेश सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
वन निर्देशनालय

डिभिजन वन कार्यालय, रुकुम (पूर्वी भाग)
रुकुमकोट

रुकुम (पूर्वी भाग) जिल्लाको परिचय

लुम्बिनी प्रदेशको एक मात्र हिमाली जिल्ला

स्थापनाः २०७५

कुल क्षेत्रफलः११६१.१३ वर्ग कि.मि.

सदरमुकामः रुकुमकोट (अस्थायी)

निर्वाचन क्षेत्रः   प्रतिनिधी सभाः १, प्रदेश सभा २

गाउँपालिकाः ३, वडा संख्याः ३१, जनसंख्याः ५३१८४

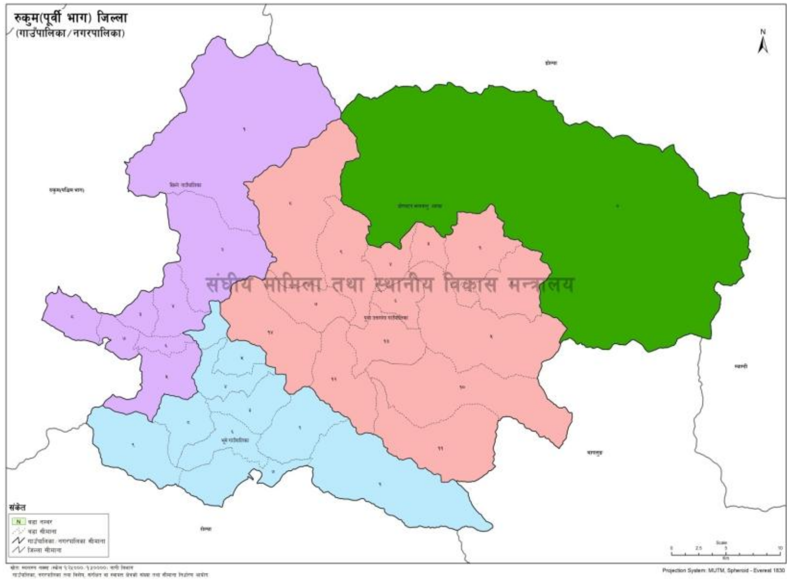

ढोरपाटन शिकार आरक्षको ६० प्रतिशत भन्दा बढी भाग ओगटेको छ।

७,२४६ मिटरको उचाइमा रहेको पुथा हिउँचुली (धौलागिरी सातौं)

सिस्ने हिमाल

कमलताल र सुनदह लगायतका धेरै तालतलैयाहरु

प्राकृतिक,धार्मिक, साँस्कृतिक र पुरातात्विक सम्पदा रहेको यस जिल्लालाई नेपाल सरकारले नेपालको उत्कृष्ट यात्रा गन्तव्यहरूमा सूचीकृत गरेको छ।

डिभिजन वन कार्यालय, रुकुम (पूर्वी भाग) को परिचय

कार्यालय स्थापनाः २०७५

सव डिभिजन कार्यालय ४ गोटा

स.डि.व.का.	मुकाम
सिस्ने स.डि.व.का.	रुकुमकोट
भूमे स.डि.व.का.	खावाङ्गबगर
कोल स.डि.व.का.	तकसेरा
हुकाम मैकोट स.डि.व.का.	तकसेरा

सबै कार्यालयहरु भाडामा रहेको

कर्मचारी विवरण

दरवन्दी	३५ जना
पदपुर्ति	२८ जना

रुकुम (पूर्व) जिल्लाको सव-डिभिजन सहितको नक्सा

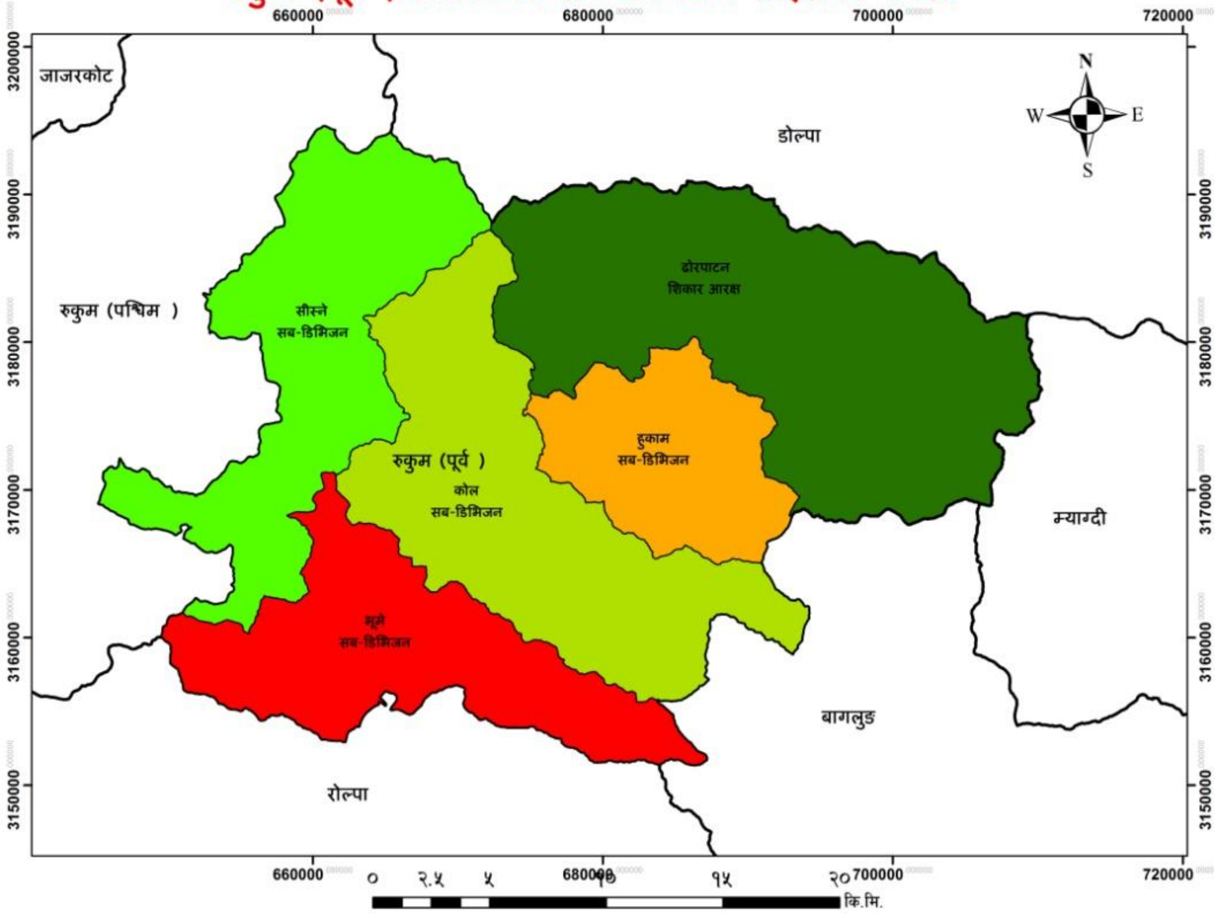

कार्यालयको संगठन संरचना र कर्मचारी विवरण

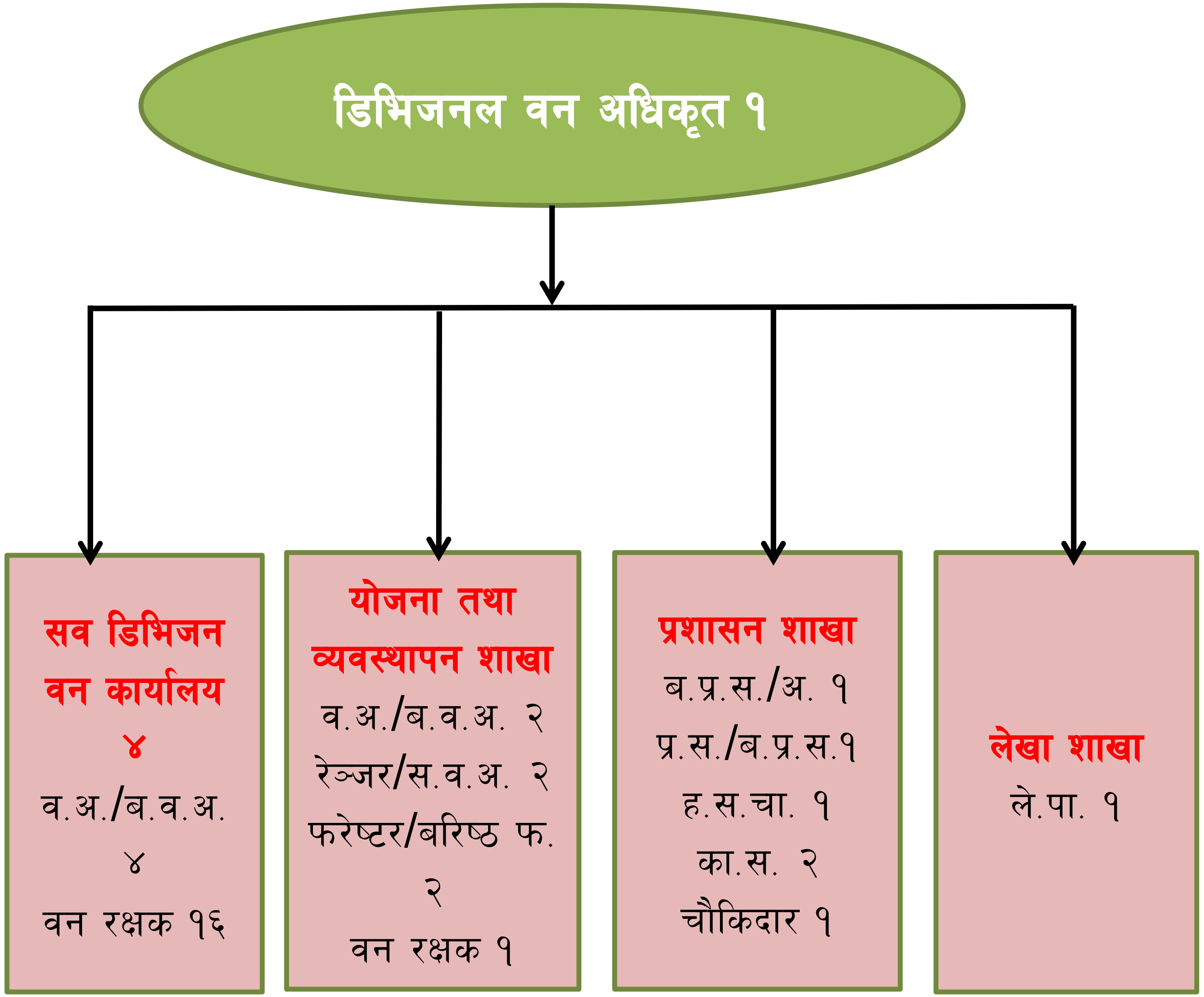

जम्मा दरवन्दीः ३५ जना पदपुर्ति ३० जना

पद	दरबन्दी संरचना	पदपुर्ती संख्या	कैफियत
डि.व.अ.	१	०	नि.डि.व.अ.
व.अ./ब.व.अ.	६	२	
रेञ्जर/स.व.अ.	२	२	१ जना अध्धयन विदा
ब.प्र.स./अधिकृत	१	१	
प्र.स./ब.प्र.स.	१	१	
लेखापाल/अधिकृत	१	१	
फरेष्टर	२	२	अध्धयन विदामा रहेको
वन रक्षक	१७	१७	
ह.स.चा.	१	१	करारमा
चौकिदार	१	१	करारमा
का.स.	२	२	करारमा
जम्मा	३५	३०	

प्रदान गरिने मुख्य सेवाहरु, सेवा प्राप्त गर्दा आवश्यक पर्ने कागजातहरु, जिम्मेवार शाखा, कार्य समयमा नभएमा उजुरी गर्ने निकाय

सि.नं.	प्रदान गरिने मुख्य सेवाहरु	सेवा प्राप्त गर्दा आवश्यक पर्ने कागजातहरु	सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने शुल्क दस्तुर	सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने समय	जिम्मेवार शाखा	कार्य समयमा नभएमा उजुरी गर्ने निकाय
१.	निजी वन दर्ता सिफारीश	जग्गाधनीको नागरिकताको प्रतिलिपी, जग्गाधनी प्रमाणपूर्जा, जग्गाको ट्रेस नक्शा, मालपोत तिरेको रसिद, फिल्ड निरीक्षण प्रतिवेदन, कार्ययोजना, निवेदन	नि:शुल्क	फिल्ड निरीक्षण भै पेश भएको १ दिन भित्र	योजना शाखा	डिभिजनल वन अधिकृत
२.	सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह गठन / विधान दर्ता	रीतपुर्वकको निवेदन, वन प्राविधिकको सहयोगमा तयार गरेको ४ प्रति विधान, विधान अनुमोदन गरेको समूहको निर्णय प्रतिलिपी, स.डि.व.का.को सिफारिस	नि:शुल्क	पेश हुन आएको विधान अध्ययन गर्दा पुनर्विचार गर्नुपर्ने देखिएमा समुहबाट सो समेत गरी पेश हुन आएको ७ दिन भित्र	योजना शाखा	डिभिजनल वन अधिकृत
३.	सामुदायिक वन हस्तान्तरण	रीतपुर्वकको निवेदन, वन प्राविधिकको सहयोगमा तयार गरीएको ५ प्रति वन कार्ययोजना, कार्य योजना अनुमोदन गरेको समूहको निर्णय प्रतिलिपी, स्थानिय तह र स.डि.व.का.को सिफारिस,	नि:शुल्क	पेश हुन आएको कार्य योजना अध्ययन गर्दा पुनर्विचार गर्नुपर्ने देखिएमा समुहबाट सो समेत गरी पेश हुन आएको ७ दिन भित्र	योजना शाखा	डिभिजनल वन अधिकृत

४.	सामुदायिक वन नविकरण	रीतपुर्वकको निवेदन, वन प्राविधिकको सहयोगमा पुनरावलोकन गरीएको वन कार्ययोजना ५ प्रति, कार्य योजना अनुमोदन गरेको समुहको निर्णय प्रतिलिपी, गत आर्थिक वर्षको वार्षिक प्रतिवेदन तथा लेखा परिक्षण प्रतिवेदन, स्थानिय तह र स.डि.व.का.को सिफारिस,	नि:शुल्क	पेश हुन आएको कार्य योजना अध्ययन गर्दा पुनर्विचार गर्नुपर्ने देखिएमा समुहबाट सो समेत गरी पेश हुन आएको ७ दिन भित्र	योजना शाखा	डिभिजनल वन अधिकृत
५.	सामुदायिक वनको काठ, दाउरा कटान तथा संकलन सहमती	रीतपुर्वकको निवेदन, गत आर्थिक वर्षको वार्षिक प्रतिवेदन तथा लेखा परिक्षण प्रतिवेदन, समुहको निर्णय प्रतिलिपी, स.डि.व.का.को सहयोगमा लगत संकलन र छपान गरी तयार गरीएको अनुसुची १ देखी ६ सम्मको फारम, छपान चेक जाँच प्रतिवेदन	नि:शुल्क	छपान चेकजाँच भै प्रतिवेदन पेश भएको १ दिन भित्र	योजना शाखा	डिभिजनल वन अधिकृत
६.	सामुदायिक वनको काठ, दाउरा स्थानतरण सहमति	काठ दाउराको संकलन सहमति, कटान रजिष्टर, काठ दाउरा उत्पादनको लगत, आन्तरकि खपतको लगत, लिलाम सहमति, लिलाम बिक्रिको सुचना, लिलाम स्विकृत भएको कागजातहरु, प्रदेश संचित कोष्मा राजस्व दाखिला भौचर र मु.अ. कर तिरेको भौचर, बिमार्का प्रतिवेदन	काठ दाउराको हकमा प्रदेश संचित कोषमा २५% राजस्व र मु.अ.कर (काठको हकमा)	फिल्डकार्य समाप्त भै पेश भएको १ दिन भित्र	योजना शाखा	डिभिजनल वन अधिकृत

७.	वन व्यवस्थापन लगायत विभिन्न विषयमा प्राविधिक सल्लाह	फोन वा प्रत्यक्ष भेटघाट (०८१-४१३११५) (९७४६९३०९१५)	निःशुल्क	तुरुन्तै	योजना शाखा	डिभिजनल वन अधिकृत
८	बिरुवा वितरण र वृक्षारोपण	बिरुवा रोपण गर्ने जग्गाको कि.नं. खुलेको निवेदन, जग्गाधनि पुर्जाको प्रतिलिपि, नागरिकताको प्रतिलिपि, समुह/संघ संस्थाको हकमा निर्णय र पत्र	निःशुल्क	निवेदन पेश भएको १ दिन भित्र	योजना शाखा	डिभिजनल वन अधिकृत
९.	जडिबुटी संकलन इजाजत	रितपूर्वकको निवेदन, फर्म दर्ताको प्रमाणपत्र, स्थायी लेखा नं., कर चुक्ता प्रमाणपत्र, राजस्व दाखिला भौचर	प्रदेश वन नियामावली २०७९ को अनुसुची ३६ र ३७ बमोजिमको राजस्व	तुरुन्तै	वन व्यवस्थापन शाखा	डिभिजनल वन अधिकृत
१०.	गैरकाष्ठ वनपैदावार स्थानान्तरण इजाजत	निवेदन, संकलन इजाजत पत्र, तोकिएको वन कर्मचारीले पेश गरेको नापतौल मुचुल्का र प्रतिवेदन,	प्रदेश वन नियामावली २०७९ को अनुसुची ३६ र ३७ बमोजिमको राजस्व	नापतौल मुचुल्का र प्रतिवेदन पेश भएपछी तुरुन्तै	वन व्यवस्थापन शाखा	डिभिजनल वन अधिकृत

११.	निजी वन/निजी आवादीको जग्गाको काठ दाउराको कटान इजाजत	रितपुर्वकको निवेदन, जग्गाधनी प्रमाण पुर्जाको प्रतिलिपि, जग्गाको ट्रेस नक्शा, स्थानीय निकायको सिफारिश, दर्तावाला निजी वनको हकमा दर्ता प्रमाण पत्र र सर्जमिन मुचुल्का, छपान मुल्यांकन, स.डि.व.का.को सिफारिस	नि:शुल्क	छपान मुल्यांकन सहित स.डि.व.का. बाट पेश हुन आएपछी पेश भएपछी तुरुन्तै	वन व्यवस्थापन शाखा	डिभिजनल वन अधिकृत
१२	निजी वन/निजी आवादीको जग्गाको काठ दाउराको स्थानान्तरण इजाजत	रितपुर्वकको निवेदन, काठ दाउरा उत्पादनको लगत मुल्यांकन, मु.अ.कर दाखिला भौचर, विमार्का प्रतिवेदन	मु.अ.कर (काठको हकमा)	विमार्का प्रतिविदन पेश भएको पेश भएको १ दिन भित्र	वन व्यवस्थापन शाखा	डिभिजनल वन अधिकृत
१३.	विकाश कार्यक्रमको भुक्तानी	लागत अनुमान, सम्झौता, कार्यादेश नापी किताव, प्राविधिक विल, सम्बन्धित कामको विल भरपाई, निर्णय, सार्वजनिक सुनवाई, कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन, स.डि.व.का.को सिफारिस, फिल्ड निरिक्षण प्रतिवेदन, योजना शाखाको सिफारिस	नि:शुल्क	फिल्ड निरीक्षण प्रतिवेदन पेश भएको १ दिन भित्र	आर्थिक प्रशासन शाखा	डिभिजनल वन अधिकृत

१४.	गुनासो/उजुरी	व्यहोरा खुलेको उजुरीको निवेदन	नि:शुल्क	उजुरीको प्रकृति हेरी समय निर्धारण हुने	प्रशासन शाखा	डिभिजनल वन अधिकृत
१५.	धरौटी फिर्ता	निवेदन, प्रमाण पुगेको कागजपत्र तथा सक्कल बैंक भौचर, सम्बन्धित शाखाको सिफरिस	नि:शुल्क	निवेदन पेश भएको १ दिन भित्र	आर्थिक प्रशासन शाखा	डिभिजनल वन अधिकृत
१६.	निवेदन चिट्ठी पत्र दर्ता, चलानी तथा सोधपुछ	निवेदन, चिट्ठी पत्र कार्यालय प्रमुखको तोकआदेश भएपछी	नि:शुल्क	तुरुन्तै दर्ता चलानी गरी सम्बन्धित शाखामा पठाइने	दर्ता चलानी फांट	डिभिजनल वन अधिकृत
१७.	सुचना माग	माग गरिएको सुचनाको विवरण खुलेको निवेदन	नि:शुल्क	निवेदन पेश भएको ५ दिन भित्र	सुचना अधिकारी	डिभिजनल वन अधिकृत
१८	सुचना अधिकारी	सन्तोष चौधरी मोवाइल नम्बर ९७४६९३०९१५				
१९	गुनासो सुन्ने अधिकारी	गणेश बहादुर खड्का मोवाइल नम्बर ९८५७८२००१८				

आर्थिक वर्ष २०८१/२०८२ को वार्षिक वितिय र भौतिक प्रगती

सि. नं.	ब.उ.शी.नं.	वार्षिक कार्यक्रमको नाम	वार्षिक बजेट रु. लाखमा			वार्षिक खर्च रु. लाखमा			वार्षिक प्रगति	
			चालु	पुंजीगत	जम्मा	चालु	पुंजीगत	जम्मा	वित्तिय	भौतिक
कार्यक्रम तर्फ										
१	३२९०००१२	वन, वन्यजन्तु, जैविक विविधता संरक्षण तथा	४.००	२७.७२	३१.७२	४.००	२४.५३	२८.५३	८९.९६	९८.००
२	३२९०००१३	जडिबुटी तथा गैरकाष्ठ वन पैदावार विकास	१.००	४४.७५	४५.७५	०.९९	२९.२६	३०.२६	६६.१३	७५.००
३	३२९०००१६	वातावरण तथा जलवायु अनुकुलन कार्यक्रम	०.००	५.००	५.००	०.००	४.९१	४.९१	९८.२०	१००.००
४	३२९०००१८	कृषि वन तथा बृहत्तर हरियाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम	०.००	२३.६६	२३.६६	०.००	२२.८१	२२.८१	९६.४२	१००.००
५	३२९९११२१	समृद्धिका लागि वन (संघ शसर्त अनुदान)	६१.६०	८.५०	७०.१०	४३.६६	८.४२	५२.०८	७४.३०	९०.००
६	३२९९११२३	राष्ट्रिय वन विकास तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम	०.००	१३.००	१३.००	०.००	१०.९५	१०.९५	८४.२२	९५.००
७	३२९९११२५	जडिबुटी विकास कार्यक्रम (संघ शसर्त अनुदान)	०.००	३३.२०	३३.२०	०.००	०.००	३३.२०	१००.००	१००.००
जम्मा			६६.६०	१५५.८३	२२२.४३	४८.६५	१००.८९	१८२.७४	८२.१६	९४.००
प्रशासनिक खर्च										
७	३२९०१०१२	डिभिजन वन कार्यालयहरू	२४६.८७	०	२४६.८७	०.	२१६	२१६.२८	८७.६१	१००.
		कुल जम्मा	३१३.४७	१५५.८३	४६९.३	४८.६५	३१७.१७	३९९.०३	८५.०३	

सामुदायिक वन विकास कार्यक्रम

- नाङ्गा डाँडापाखा वृक्षारोपणवाट हरियाली कायम गर्ने, वन संरक्षण गर्ने, वन पैदावारको दैनिक घरायसी आवश्यकता पूरा गर्ने संरक्षणमुखि क्रियाकलापहरु संचालन ।

- व्यापरिक प्रयोजनका लागी काठदाउरा उत्पादन छैन ।

सामुदायिक वन

- सामुदायिक वन १५३
- घरधुरी संख्या १६३६२
- क्षेत्रफल (हेक्टर) १५,४७९.४

४ गोटा सामुदायिक वन हस्तान्तरण

- सामुदायिक वन १५७
- घरधुरी संख्या १७६६०
- क्षेत्रफल (हेक्टर) १६,३४०.०४

१२ गोटा सामुदायिक वनको कार्य योजना पुनरावलोकन

१२० गोटा सामुदायिक वनको अनुगमन तथा मुल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन तयारी

९७ गोटा सामुदायिक वनले लेखा परिक्षण र PAN मा दर्ता भएको

४ वटा सामुदायिक वन हस्तान्तरण (८६०.५८ हे.)

१२ वटा सामुदायिक वनको नविकरण (1,863.54 हे.)

३ वटा सामुदायिक वनहरूमा कार्य योजना कार्यान्वयन, झाडी सरसफाइ र विरूवा

नयाँ हस्तान्तरण गरिएका सामुदायिक वनहरू:

सि.नं.	सामुदायिक वनको नाम	स्थान	क्षेत्रफल (हे.)
1	रानीकोट सा.व.उ.स.	सिस्ने गा.पा.-५	98.48
2	गापातारा सा.व.	भूमे गा.पा.-९, चुन्बाङ	71.12
3	बराह सा.व.	भूमे गा.पा.-१, बराह	436.90
4	गोन्टे सा.व.	भूमे गा.पा.-२, कोँक्रि	254.08

सामुदायिक वनको कार्य योजना कार्यान्वयन

सामुदायिक वनको नाम	क्रियाकलाप	उपलब्धी	अनुदान रकम (रु)	वन उपभोक्ता समूहबाट (रु)
लाम्दवाली सा.व.उ.स.	झाडी सरसफाइ तथा टिमुर रोपण	2.5 हे. मा झाडी सरसफाइ गरी 4000 टिमुर विरूवा रोपण सम्पन्न	1,94,000	1,94,000
लुगुमेल सा.व.उ.स.	झाडी सरसफाइ तथा सतुवा रोपण	2 हे. मा झाडी सरसफाइ गरी 2000 सतुवा विरूवा रोपण सम्पन्न	1,51,900	1,51,900
गम्थली महिला सा.व.उ.स.	झाडी सरसफाइ तथा विरूवा रोपण	2 हे. मा झाडी सरसफाइ गरी 3200 विरूवा (खोटे सल्लो, गोब्रे सल्लो, टुनी, पैंयू, दालचिनी) रोपण सम्पन्न	1,02,400	1,02,400

नविकरण गरिएका सामुदायिक वनहरू

सि.नं.	सामुदायिक वनको नाम	स्थान	क्षेत्रफल (हे.)
1	सागवारी सा.व.	सिस्ने गा.पा.-१, लाम्पाखा	417.43
2	कुलावन सा.व.	सिस्ने गा.पा.-४, पोखरा	9.64
3	सिमपातल 'क' सा.व.	सिस्ने गा.पा.-८, लम्पाकोट	5.51
4	साउनेपानी सा.व.	सिस्ने गा.पा.-८, स्यालापाखा	25.94
5	फुलबारी सा.व.	भूमे गा.पा.-७, लाबाङ	422.58
6	हिमालय लालिगुँरास सा.व.	पुथा उ. गा.पा.-४, घुम्ना	252.64
7	लाम्दावाली सा.व.	भूमे गा.पा.-३, मोराबाङ	47.46
8	पोखरा सा.व.	सिस्ने गा.पा.-३, पोखरा	77.48
9	डालिबाङ सा.व.	भूमे गा.पा.-५	169.76
10	तरबरा महिला सा.व.	सिस्ने गा.पा.-६	4.04
11	रामली सा.व.	भूमे गा.पा.-२	417.53
12	नाखरखोला सा.व.	भूमे गा.पा.-६	13.49

कवुलियती वन संरक्षण तथा व्यवस्थापन

कबुलियती वन

कबुलियती वन	१५ गोटा
घरधुरी संख्या	१८१
क्षेत्रफल	५०.४९ हेक्टर

यस आर्थिक वर्षमा भुमे र सिस्ने क्लस्टरमा ३।३ वटा गरी ६ वटा कबुलियति वन गठन तथा हस्तान्तरण

कबुलियती वन समूह	२१ गोटा
घरधुरी संख्या	२५२
कुल क्षेत्रफल	६५.८८ हेक्टर

- ४ गोटा कवुलियती वनको जिविकोपार्जन योजना तयारी नविकरण तथा योजना कार्यान्वयन
- भुमे ८ कोर्जामा ६००० अलैचीको विरुवा रोपण,
- भुमे २ सैपातुणमा १००० देवदार विरुवा रोपण र सिचाईका लागि पानी ट्याकीं २ थान तथा पाईप ८०० मिटर समेत सहयोग भएको
- सिस्ने १ र २ मा ३० घरधुरीलाई मौरी सहितको मौरी घार हस्तान्तरण भएको ।
- कवुलियती वन समुह पदाधिकारीहरुलाइ क्षमता अभिवृद्धि तालिम(१ पटक)
- सामाजिक परिचालन मार्फत आयआर्जन तथा कार्ययोजना कार्यान्वयनमा सहयोग
- वचत संकलन तथा आयमुलक क्रियाकलापमा लगानी

निजि वन तथा कृषी वन

- १० गोटा निजि वन क्षेत्रफल ४.२८ हेक्टर कार्यालयमा दर्ता रहेको ।
- निजी कृषि वनको लागि विभिन्न प्रजातीहरुको विरुवा तथा आवश्यक प्राविधिक सहयोग निशुल्क रुपमा उपलब्ध गराइएको ।
- निजि वनबाट व्यवसायिक रुपमा १४१४.३२ क्यू. फिट काठ दाउरा उत्पादन तथा विक्रिवितरण भएको ।

उच्च पहाडी क्षेत्रमा ओखर विकास कार्यक्रम

- ✓ रुकुम (पूर्वी भाग) मा विभिन्न सरकारी निकायहरुबाट टर्कीबाट च्याण्डलर (Chandler), फर्नोर/फरनेट (Fernor/Fernett), जुम्लाबाट हार्टली/पेयन (Hartley/Payne) जातको ओखर रोपण

- ✓ त्यस्तै स्थानीय रुपमा उत्पादन गरिएका दाते (Daate) ओखर, बैतडीमा उत्पादन गरिएको बिजु (Biju), र स्थानीय उत्पादन कश्मीरी (Kashmiri) जातहरूको वितरण पनि देखिएका छन् ।

- ✓ आ.व. २०७८/२०७९ देखि लुम्बिनी प्रदेश सरकारबाट रुकुम (पूर्वी भाग) मा ओखर (Juglans regia) लाई व्यावसायिक रूपमा प्रवर्द्धन गर्न **उच्च पहाडी क्षेत्रमा ओखर विकास कार्यक्रम**

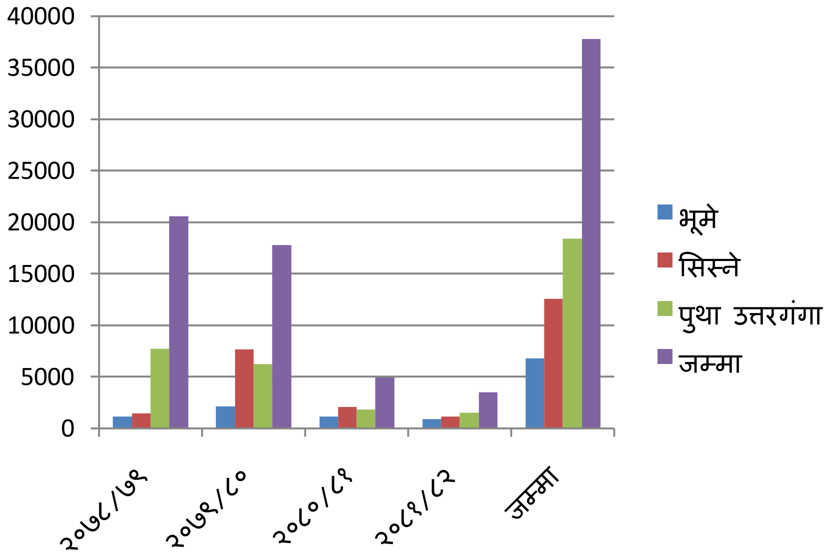

- ✓ शुरुका वर्षमा डिभिजन वन कार्यालयबाट टर्कीबाट आयात गरीएको फर्नोर/फरनेट (Fernor/Fernett) र जुम्लाबाट ल्याइएका हार्टली/पेयन (Hartley/Payne) जातको ओखर रोपण गरिएका थिए ।

- ✓ टर्कीबाट आयात गरीएको ओखरको सरभाइभल तथा वृद्धि दर राम्रो देखिएन ।

- ✓ जुम्लाबाट उत्पादन गरिएको हार्टली/पेयन (Hartley/Payne) को ओखर रोपणमा जोड दिइएको

- ✓ ओखरको सरभाइभल रेट ५६.१९%, कर्णाली प्रदेश (जुम्ला) को सबैभन्दा उच्च ८०.७७%, लुम्बिनीमा ५१.७९%, टर्कीको ४८.३२%
- ✓ जुम्लाबाट उत्पादन गरिएको हार्टली/पेयन (Hartley/Payne) को सरभाइभल तथा वृद्धि दर उच्च देखिएको

गाउँपालिका	२०७८/७९		२०७९/८०		२०८०/८१	२०८१/८२	जम्मा
	Fernor/Fernett	Hartley/Payne	Fernor/Fernett	Hartley/Payne	Hartley/Payne	Hartley/Payne	(Total)
भूमे	1146	1146	2130	392	1103	865	6782
सिस्ने	1459	1459	7636	830	2037	1155	12576
पुथा उत्तरगंगा	7695	7695	6246	521	1791	1480	18428
जम्मा	10300	10300	16012	1743	4945	3500	37786

आर्थिक वर्ष ०८१/०८२ को उच्च पहाडी क्षेत्रमा ओखर विकास कार्यक्रम

- ✓ वन निर्देशनालयबाट बजेट खण्डिकरण
- ✓ ३५०० गोटा दाँते ओखर कलमी विरुवा खरिद तथा वितरण
- ✓ नर्सरीको स्तरबृद्धि
- ✓ १०,००० गोटा root stock उत्पादन
- ✓ पुरानो १४००० root stock स्याहार सम्हार.
- ✓ ३५०० गोटा scion खरिद गरी ३५०० गोटा दाँते ओखर कलमी विरुवा तयारी
- ✓ उत्कृष्ठ कृषकबाट सिकाई आदान प्रदान (घुम्ती रुपमा)
- ✓ प्राविधिक पारिश्रमिक

दाँते ओखर कलमी विरुवा खरिद तथा बितरण

दाँते ओखरको रुट स्टक तयारी

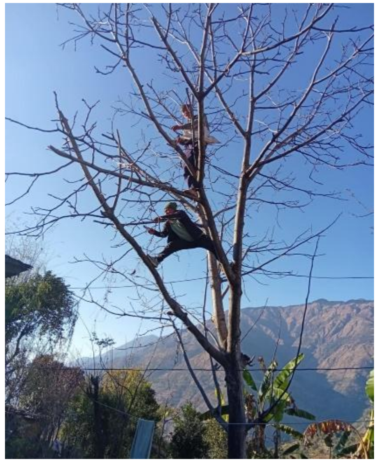

दाँते ओखर कलमी विरुवा तयारी **(Grafting)**

विगतमा भएका ओखर रोपणको अनुगमन

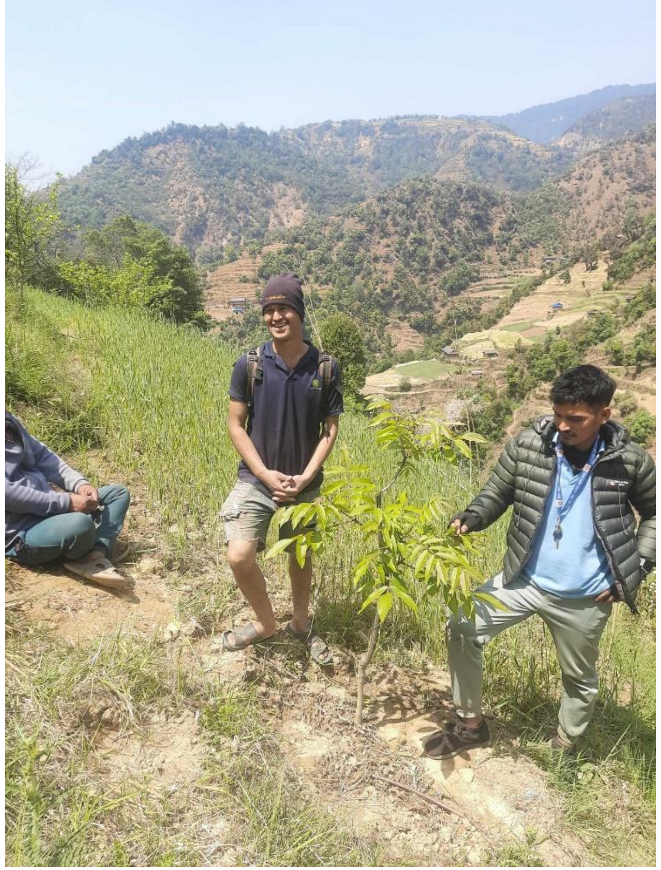

लुम्बिनी प्रदेश सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
वन निर्देशनालय
डिभिजन वन कार्यालय, रुकुम पूर्व
आयोजनाको नाम : प्राकृतिक रुपमा रहेको जडिबुटी संरक्षण तथा व्यवस्थापन
स्थान : भूमेतिला सामुदायिक वन, भूमे गा.पा. २
कामको विवरण : तारजाली लगाउने
लम्बाई : ५८० मिटर
संरक्षण क्षेत्र : २.५० हेक्टर
कूल लागत : रु१०,००,०००/-
पाउने प्रजाती : समायो, सेतकचिनी, कुरिलो अनिस, सगु आदि ।
भूमे गाउँपालिका

पहाडी क्षेत्रमा टिमुर विकास कार्यक्रम

✓लुम्बिनी प्रदेश सरकारले टिमुर (Zanthoxylum armatum) लाई व्यावसायिक रूपमा प्रवर्द्धन गर्न थालिएको । स्थानीय समुदायको जीविकोपार्जनमा नयाँ सम्भावना देखाएको

✓रुकुम (पूर्वी भाग) मा आर्थिक वर्ष २०७८/७९ देखी हाल सम्म कुल ७३,११८ वटा टिमुरका बिरुवाहरू वितरण गरि ३०२ जना व्यक्तिहरुको निजि जग्गामा रोपण ।

टिमुर विरुवा रोपण

गाउँपालिका	२०७८/७९		२०७९/८०		२०८०/८१		२०८१/८२		जम्मा	
	घरधुरी	विरुवा संख्या	घरधुरी	विरुवा संख्या	घरधुरी	विरुवा संख्या	घरधुरी	विरुवा संख्या	घरधुरी	विरुवा संख्या
भूमे	२२	३८५५	१७	२९३५	३१	६५६५	८	२५६०	७८	१५९१५
सिस्ने	५८	१३६४५	४९	१२८३५	३४	६७८५	१०	२७१५	१५१	३५९८०
पुथा उत्तरगंगा	२१	४६२३	२३	५८००	२३	९९००	६	९००	७३	२१२२३
जम्मा	१०१	२२१२३	८९	२१५७०	८८	२३२५०	२४	६१७५	३०२	७३११८

नर्सरी व्यवस्थापन तथा विरुवा उत्पादन

गत वर्षको विरूवा स्याहार संभार (१,०८,७७९)

- ✓ काष्ठजन्य प्रजाती ८४,९६५
- ✓ जडिबुटी जन्य (तेजपात, अमला) –२२,२९५
- ✓ शौन्दर्य प्रजाती (धुपी) – १,१२०
- ✓ ओखर प्रजाती – ११,०००।

डिभिजन वन कार्यालय रूकुम (पूर्वी भाग)

गत आ.व. ०८०/०८१ को अल्या भई आएको बिरूवाहरूको बिवरण

सि.नं.	प्रजाती	एकवर्षिय/वहुवर्षिय	काठजन्य/जडिबुटी	अल्या मौज्दात	चालु आ.व.मा बितरण	बाँकी मौज्दात
१	मसला	बहुवर्षिय	काठजन्य	१७९४६	५४४०	१२५०६
२	अमला	बहुवर्षिय	जडिबुटी	११३९८	१०८०	१०३१८
३	खोटे सल्ला	एकवर्षिय	काठजन्य	१२६३५	१२६३५	०
४	गोब्रे सल्ला	एकवर्षिय	काठजन्य	११६४०	११६४०	०
५	धुपी सल्ला	बहुवर्षिय	शौन्दर्य	११२०	११२०	०
६	चिउरी	बहुवर्षिय	काठजन्य	१९२२६	२५५५	१६६७१
७	लादे	बहुवर्षिय	काठजन्य	३००	०	३००
८	दालचिनी	बहुवर्षिय	जडिबुटी	१०८९६	५०९०	५८०६
९	कुटमेरो	बहुवर्षिय	काठजन्य	२००	०	२००
१०	टुनी	बहुवर्षिय	काठजन्य	१६११८	६५७५	९५४३
११	सिसौं	बहुवर्षिय	काठजन्य	४०५	२००	२०५
१२	पैंयु	बहुवर्षिय	काठजन्य	३५९५	९५५	२६४०
१३	बकाइनो	बहुवर्षिय	काठजन्य	२९००	१०९०	१८१०
१४	कल्की	बहुवर्षिय	शौन्दर्य	४००	४००	०
	जम्मा			१०८७७९	४८३८०	५९९९९

डिभिजन वन कार्यालय रूकुम (पूर्वी भाग)

चालु आ.व.मा उत्पादन भएको विरूवाको बिवरण

क्र.सं.	विरूवा प्रजाती	प्रकार	एक वर्षिय	बहुवर्षिय	जम्मा विरूवा संख्या	कैफियत
१	टुनी	काष्ठ प्रजाती		१५९१०	१५९१०	
२	पाटे सल्लो	काष्ठ प्रजाती		१४४९०	१४४९०	
३	अमला	जडिबुटी		९२०४	९२०४	
४	तेजपात	जडिबुटी		८८१६	८८१६	
५	कल्की फूल	शौन्दर्य		२९११	२९११	
६	खोटेसल्लो	काष्ठ प्रजाती	३००९०	१७०००	४७०९०	
७	गार्डेन धुपी	शौन्दर्य		६८३१	६८३१	
८	हर्रो	जडिबुटी		१७९१	१७९१	
९	बर्रो	जडिबुटी		१६८०	१६८०	
१०	गुलमहोर	शौन्दर्य		३००	३००	
११	ज्याकाराण्डा	शौन्दर्य		८८०	८८०	
१२	रिठ्ठा	जडिबुटी		५५०	५५०	
१३	लप्सी	काष्ठ प्रजाती		२३०	२३०	
१४	कपुर	शौन्दर्य		८७९	८७९	
जम्मा			३००९०	८१४७२	१११५६२	

आ.व. ०८१/८२ मा गरिएको बृक्षारोपणको बिवरण

क्र.सं.	सा.व.उ.स./क.व.उ.स. को नाम	क्षेत्रफल (हे.)	कृयाकलाप	कैफियत
१	लाम्दवाली सा.व.	२.५	सा.व.को कार्ययोजना कार्यान्वयन	
२	लुगुमेल सा.व.	२	सा.व.को कार्ययोजना कार्यान्वयन	
३	गम्थली महिला सा.व.	२	सा.व.को कार्ययोजना कार्यान्वयन	
४	चेप्टे ढुङ्गा सा.व.	५	सार्वजनिक जग्गामा बृक्षारोपण	
५	नाखरखोला सा.व.	६	पुन: रोपण	
६	नुनथला वाकुवाङ	९	पुन: रोपण	
७	पोखरापाटा क.व.उ.स.	१	क.व.उ.स. गठन कार्ययोजना तयारी तथा हस्तान्तरण	
८	कालापहिरा क.व.उ.स.	१	क.व.उ.स. गठन कार्ययोजना तयारी तथा हस्तान्तरण	
९	हाङभिर क.व.उ.स.	१	क.व.उ.स. गठन कार्ययोजना तयारी तथा हस्तान्तरण	
१०	धनुगाँस क.व.उ.स.	१	क.व.उ.स. को कार्ययोजना नविकरण तथा कार्यान्वयन	
११	गुमिलगेरा क.व.उ.स.	१	क.व.उ.स. को कार्ययोजना नविकरण तथा कार्यान्वयन	
		३१.५		

प्राकृतिक रुपमा रहेका जडिवुटी संरक्षण तथा व्यवस्थापन

तारवार (९६० मिटर)

- ✓ खुइम सा. व., भुमे २ (४२० मिटर)
- ✓ सिस्ने हिमाल सा. व. सिस्ने १ (२६० मिटर)
- ✓ भुमे तिला सा. व., भुमे १ (३८० मिटर)

झाडी सफाइ (४ हेक्टर)

- ✓ सिस्ने हिमाल सा व सिस्ने १ (४ हेक्टर)

संरक्षण तथा व्यवस्थापन

- ✓ अतिस संरक्षण (१ हेक्टर) खुइम सा. व., भुमे २
- ✓ सतुवा संरक्षण (४ हेक्टर) सिस्ने हिमाल सा. व. सिस्ने १
- ✓ खिरौला संरक्षण (५ हेक्टर) भुमे तिला सा. व., भुमे १

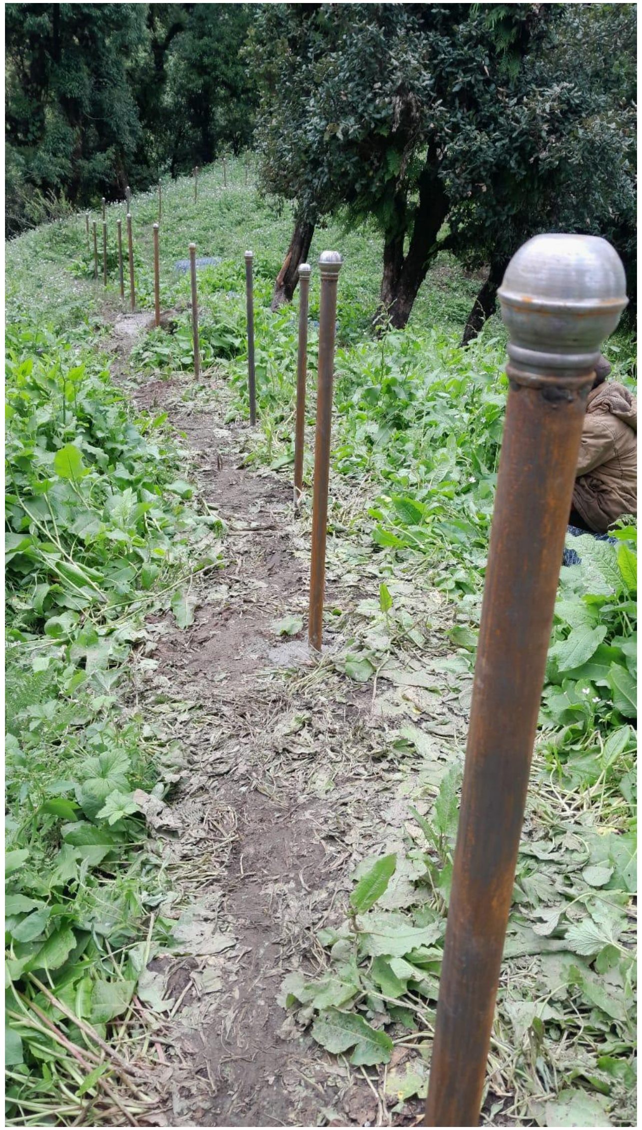

वन डढेलो नियन्त्रण रोकथाम तथा व्यवस्थान

✓ जिल्ला विपत व्यवस्थापन समितीबाट वन डढेलो नियन्त्रण रोकथाम तथा व्यवस्थान कार्य योजना स्विकृत गरी कार्यान्वयन गरीएको ।

✓ तालिम गोष्ठि तथा सचेतना कार्यक्रम

✓ प्रचार प्रसार (रेडियो, एफ एम, पोष्टर, पम्प्लेट, बोर्ड)

✓ स्कुल शिक्षा कार्यक्रम

✓ वन दस्ता भर्ना र Rapid Response team परिचालन

✓ समुह परिचालन

✓ सुरक्षा निकायहरु परिचालन

✓ अग्नि नियन्त्रण सामाग्रीको प्रयोग

वन डढेलो नियन्त्रण तालिम

स्कुल शिक्षा कार्यक्रम (६ गोटा विध्यालय)

वन डढेलो नियन्त्रण रोकथाम तथा व्यवस्थान

अग्नी रेखा निर्माण तथा सरसफाई कार्य
(१० वटा सा. व. मा १० कि.मि.)

झाडी सरसफाई तथा प्रज्वलनशिल सामाग्री हटाउने कार्य
(१५ वटा सा. व. मा १५ हेक्टर)

वन डढेलो नियन्त्रण

५ जना वनदस्ता तथा ५ जना वनरक्षक सहितको १० जना

सुरक्षा निकाय परिचालन

समुदाय परिचालन

वन अपराध नियन्त्रण

१. मुद्दाः अवैध रूपमा राष्ट्रिय वनक्षेत्रमा आगो लगाएको ।

वादीः नेपाल सरकार ।

प्रतिवादीः जिल्ला रुकुम (पुर्वी भाग) पुथा उत्तरगंगा गा.पा. वडा नं. १० टक बस्ने काले बुढाको नाति दिलमणी बुढाको छोरा वर्ष ३६ को **गोपाल बुढा ।**

जाहेरवालाः प्र.स.नि. मान बहादुर घर्ती मगर समेत ।

अनुसन्धान अधिकारीः ब.व.अ. सन्तोष चौधरी र स.ब.अ. नवराज शाही ।

वारदात मितिः २०८१/१०/२७ गते ।

प्रतिवादी पक्राउ परेको मितिः २०८१/१०/२७ गते ।

मुद्दा पेश गरेको निकायः श्री रूकुमकोट जिल्ला अदालत, रूकुम (पूर्वी भाग)

मुद्दा पेश गरेको मितिः २०८१/११/०५ गते ।

मुद्दा नं. ०८१-C2-०००१

२. मुद्दाः अवैध रूपमा राष्ट्रिय वनक्षेत्रमा आगो लगाएको ।

वादीः नेपाल सरकार ।

प्रतिवादीः जिल्ला रुकुम (पुर्वी भाग) पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका वडा नं. ६ स्थित डिमुरगैरा बस्ने मानविर कामीको नाती भुजमान कामीको छोरा वर्ष ६१ का प्रेम बहादुर कामी ।

जाहेरवालाः प्र.स.नि. भरत बहादुर सारु समेत ।

अनुसन्धान अधिकारीः ब.व.अ. सन्तोष चौधरी र स.ब.अ. नवराज शाही ।

वारदात मितिः २०८१/१०/१९ गते ।

प्रतिवादी पक्राउ परेको मितिः २०८१/१०/१९ गते ।

मुद्दा पेश गरेको निकायः श्री रूकुमकोट जिल्ला अदालत, रूकुम (पूर्वी भाग) ।

मुद्दा पेश गरेको मितिः २०८१/११/०९ गते ।

मुद्दा नं. ०८१-C2-०००२

वन्यजन्तु उद्धार कार्यक्रम

३ वटा रतुवा र १० वटा सर्पको उद्धार

जडिबुटी संकलन तथा निकासी

डिभिजन वन कार्यालय रूकुम (पूर्वी भाग)

आ.व. २०८१/०८२ मा यस कार्यालयबाट संकलन पुर्जी दिएको जडिबुटीको परिमाण र संकलित राजश्वको विवरण

सि.नं.	प्रजाती	संकलन परिमाण	प्रति के.जी.दर	जम्मा राजश्व रु	कैफियत
१	यार्सागुम्वा	१७.३	३१०००	५३६३००	
२	भिर मह	६०००	२०	१२००००	
३	रातो च्याउ	३६२०	५०	१८१०००	
४	वन लसुन	५७	३०	१७१०	
५	सिलाजीत	६००	५०	३००००	
६	अल्लो	७२००	७	५०४००	
७	जटामसी	५५०	७५	४१२५०	
८	कुट्की	४१००	४०	१६४०००	
९	विषमा/ विषजरा	२३०	१०	२३००	
१०	झ्याउ	१००८०	५०	५०४०००	
११	पदमचाल/अमलावेद	४०००	१०	४००००	
१२	वन प्याज	४८००	१५	७२०००	
१३	अतिस	१७०	१५	२५५०	
१४	चिराईतो	३००	१५	४५००	
१५	अमला	५७००	२	११४००	
१६	टिमूर	६००	१०	६०००	
१७	कालादाना	५५०	७	३८५०	
१८	कालिकाठको दाना	८००	५	४०००	
१९	काँकरसिङ्गे	६००	२०	१२०००	
२०	कूरिलो	३००	५	१५००	
२१	सिस्नो जरा	१६५०	२	३३००	
२२	रिठ्ठा	२५१६	३	७५४८	
२३	चुल्ठे	४००	५	२०००	
२४	दालचिनी बोक्रा	१५०	१०	१५००	
२५	समायो/सुगन्धवाल	५९०	२५	१४७५०	
२६	खिरौला सेतकचिनी	४००	२५	१००००	
२७	तेजपात	७००	३	२१००	
२८	पाषणवेद	३६१२	७	२५२८४	
२९	कालो मुस्ली	५०	१०	५००	
३०	सात गाठे	१५	५०	७५०	
३१	साधारण च्याउ	१०५०	१०	१०५००	
३२	तोलालि गाँठा	६०	३०	१८००	
३३	बोझो	६००	५	३०००	
३४	बज्रदन्ती	४००	५	२०००	
३५	भूतकेष	८००	५	४०००	
३६	लोक्ता	६००	५	३०००	
	जम्मा	६३८६७.३		१८८०७९२	

राजस्व संकलन

चालु आ.व. 2081/082 मा कार्यालयले हासिल गरेको राजश्व (प्रदेश संचित कोष र संघ) राजश्वको बिवरण

सि.नं.	राजश्व शिर्षक	स्रोत	प्रदेश	संघ		कैफियत
			प्रदेश संचित कोष	मु.कर.	अग्रिम आयकर	
1	14264 वनक्षेत्रको रोयल्टी	जडिबुटीको बिक्रीबितरण बापत	1880792			
2	33361 वन क्षेत्रको अन्य आय	निजी आवादीको काठदाउरा बिक्रीबितरण	11703			
3	33361 वन क्षेत्रको अन्य आय	सा.व.को दर्ता प्रमाण पत्र प्रतिलिपि बापत	40000			
4	11111 एकलौटी फर्म तथा ब्यक्तिगत आयमा लाग्ने कर	निजी आवादीको काठदाउरा बिक्रीबितरण			24529.87	
5	33317 मू.अ.कर बेदर्तावालबाट गर्ने संकलन	निजी आवादीको काठदाउरा बिक्रीबितरण		45755.54		
जम्मा			**1932495**	**45755.54**	**24529.87**	

रोजगारी श्रजना २२७५० श्रम दिन

चालु आ.व. 2081/082 मा निजी आवादीबाट प्राप्त राजश्वको विवरण

सि.नं.	नाम थर	प्रदेश	संघ		कैफियत
		प्रदेश संचित कोष	मु.कर.	अग्रिम आयकर	
1	शेरजंग खड्का	1238.6	6440.72	743.16	
2	राजकुमार बुढा	4099.65	21646.82	2497.71	२८ प्रजाती
3	राजकुमार बुढा	1733.35		19249	कटान प्रजाती
4	मोहन फर्निचर	2512	17668	2040	
5	जित बहादुर बस्नेत	2120			
जम्मा		**11703.6**	**45755.54**	**24529.87**	

तालिम, गोष्ठि, बैठक, दिवश समारोह

कर्मचारिहरुलाई तालिम, गोष्ठि,

- ✓ दिगो वन व्यवस्थापन तथा सम्बर्धन प्रणाली कार्यन्वयन सुदृढीकरण तालिम (कर्मचारिहरुलाई)
- ✓ कर्मचारीहरुको टिम बिल्डिङ्ग (कर्मचारिहरुलाई)

उपभोक्ता समुहहरुलाई तालिम, गोष्ठि,

- ✓ वन सम्बर्धन प्रणालीमा आधारित/दिगो वन व्यस्थापन सम्बन्धित उपभोक्ता समुहहरुलाई तालिम
- ✓ सामुदायमा आधारित वनका पदाधिकारीहरुलाई क्षमता अभिवृद्धी सम्वन्धी तालिम
- ✓ सव-डिभिजन स्तरमा उपभोक्ता समुहहरूको लागि सुशासन, अभिलेख तथा लेखा व्यवस्थापन तालिम
- ✓ कबुलियती वन समुहहरुलाई क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम
- ✓ **Field Demo सहित वन डढेलो नियन्त्रण तालिम**

बैठक, दिवश समारोह

- ✓ विश्व वातावरण दिवश
- ✓ संविधान दिवश तथा राष्ट्रिय दिवश २०८१ मा कमल सरसफाई तथा विरूवा गोडमेल
- ✓ जिल्ला वनजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाइको बैठक
- ✓ जिल्ला वन सुरक्षा समन्वय समितीको बैठक

बेरुजु सम्बन्धी विवरणः

- आ व २०८०/०८१ को हालसम्मको असुल उपर गर्नु पर्ने : रु. ३२,२४,०७३.९८
- आ व २०८०/०८१ को हालसम्मको नियमित गर्नु पर्ने : रु. २,३७,६३,३६२.८७
- आ व २०८०/०८१ को हालसम्मको पेश्की बेरुजु : रु. ७,८८,२५०.००
- **आ व २०८०/०८१ को हालसम्मको जम्मा बेरुजु : रु. २,७७,७५,६८६.८६**

- असुल उपर गर्नु पर्ने बेरुजु असुली रु. २०,३०,७५२.६३ नगद दाखिला
- रु. ७९ लाख २० हजारको समप्रेषणको कागजातहरु तयार गरीएको ।

सिकाई, अनुभव र समस्या

- कृषकहरुसँग प्रशस्त बाँझो जग्गा रहेको तथा उनीहरु विरुवा लगाउन उत्सुक रहेकाले उक्त जग्गाहरुमा वृक्षारोपण गरी कृषकहरुको आयआर्जनको माध्यम बनाउन सकिने ।

- जडिबुटी आयआर्जनको मुख्य श्रोत भएकाले जडिबुटी खेती बिस्तार गराई कृषकहरुलाई थप आर्थिक फाईदा दिन सकिने ।

- लुम्बिनी प्रदेश सरकारले प्रबर्द्धन गरेको ओखर र टिमुर वातावरणमैत्री नगदे बालीको रूपमा सम्भावना देखिएको छ । ओखर र टिमुर दुबै स्थानीय हावापानी अनुकूल छन्, कम संरक्षण लागतमा दिगो उत्पादन सम्भव छ।

- जुम्ला जिल्लाबाट उत्पादित हार्टली र पेयन जातका ओखर रोपाणका लागि उपयुक्त देखिएका छन ।

सिकाई, अनुभव र समस्या

- गत आ व मा भुक्तानी दिन बाँकि रु ४७००४९०।०० शिर्षक मिलेका भुक्तानी भएको अब २४६५३४० भुक्तानी हुन बाँकी रहेको ।

GAP

सामुदायिक वनका पदाधिकारीहरूलाई
क्षमता अभिवृद्धि तालिम

सामुदायिक वनका पदाधिकारीहरूलाई
क्षमता

कार्यालय प्रमुख र सूचना अधिकारी

कार्यालय प्रमुखको

नाम : गणेश बहादुर खडका

पद : नि. डिभिजनल वन अधिकृत,

सम्पर्क नं. : ९८५७८२००१८

सूचना अधिकारीको

नाम : सन्तोष चौधरी

पद : बरिष्ठ वन अधिकृत

सम्पर्क नं. : ९७४६९३०९१५

नीति, ऐन, नियम, निर्देशिका एवं मार्गदर्शनहरु

राष्ट्रिय वन नीति, २०७५
संघिय वन ऐन, २०७६
संघिय वन नियमावली, २०७९
राष्ट्रिय निकुन्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९
राष्ट्रिय निकुन्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण नियमावली, २०३०
प्रदेश वन ऐन, २०७८
प्रदेश वन नियमावली, २०७९
प्रदेश वातावरण संरक्षण ऐन, २०७७
प्रदेश वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७
सामुदायिक वन विकास कार्यक्रमको मार्गदर्शन, २०७१
सामुदायिक वनको वन पैदावार संकलन तथा बिक्री वितरण निर्देशिका, २०७१

धन्यवाद ।

THANK YOU